

Label

Aan de rand van het fiscale ravijn

Tom Loonen

U kunt ook té slim zijn met het optuigen van constructies om minder belasting te hoeven betalen. Houd het simpel en overzichtelijk.

Betalen is voor de dommen luidt de titel van het provocerende boek over fiscale constructies uit 1977 van professor Flip de Kam. Hoe bekend ook, het boek staat niet (langer) model voor de wijze waarop de meeste Nederlanders belasting betalen.

Vóór de belastingherziening in 2001 waren fiscale constructies gemeengoed en was er zelfs een ware jacht op aftrekposten. Met de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001 is aan veel confectieachtige belastingbesparingsconstructies een einde gemaakt.

‘Nederland loopt nu internationaal gezien voorop als het gaat om de belastingmoraal, maar dat neemt niet weg dat de belastingbesparingsmogelijkheden die er nog zijn, volop worden benut’, stelt emeritus hoogleraar fiscale economie Leo Stevens.

Hij ziet daarin niet veel kwaad. Bekend zijn de eindejaarstips en regelingen zoals de fietsregeling via de werkgever. Daarmee is het voor medewerkers in 2014 nog mogelijk van hun brutosalaris een fiets aan te schaffen.

En wat te denken van de tijdelijk verhoogde eenmalige schenkingsvrijstelling van € 100.000 voor de eigen woning? Op zich zijn dit regelingen die fiscaal relatief ongevaarlijk zijn en dus niet veel begeleiding van een fiscaal adviseur vergen.

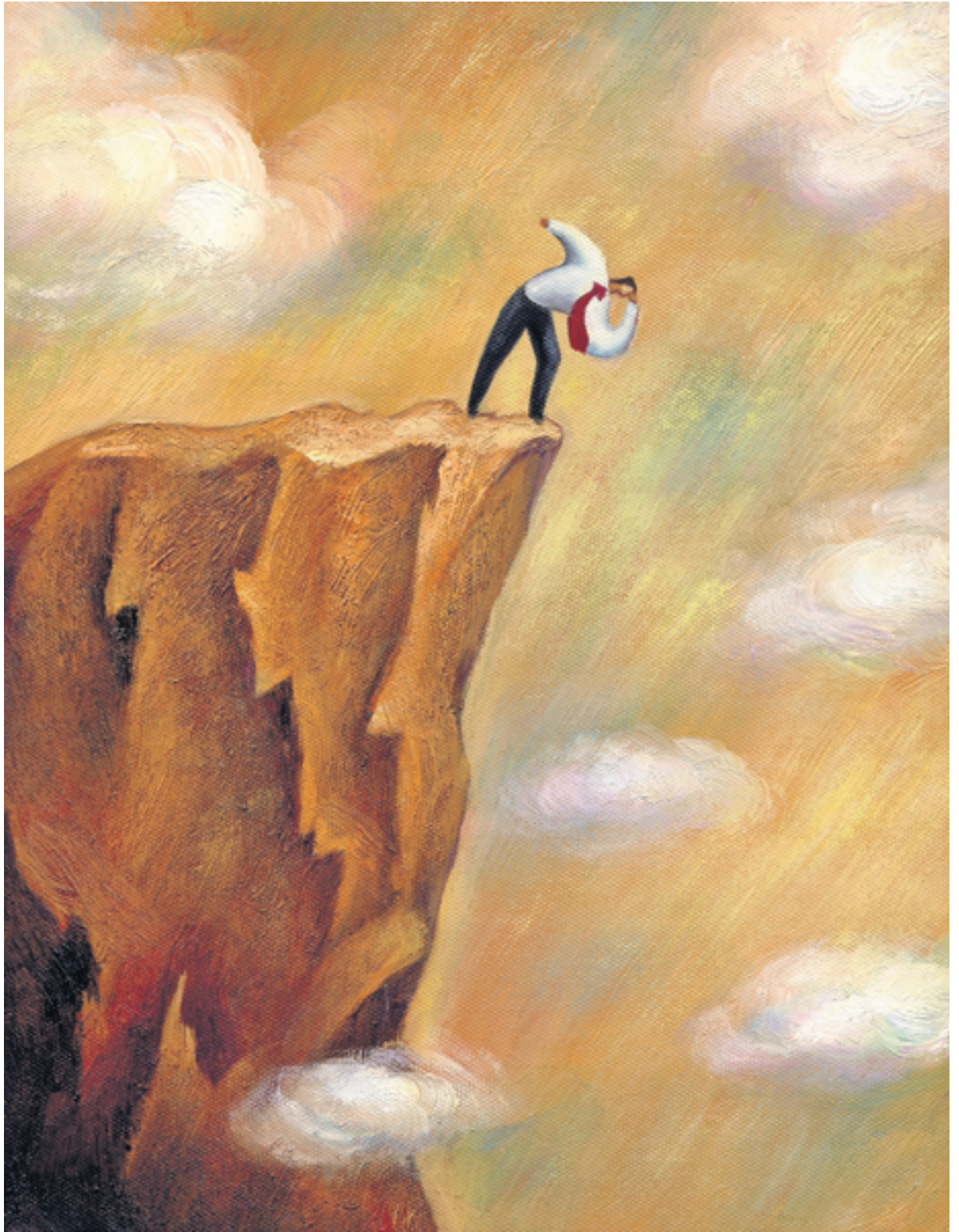
Maar een eindejaarstip is ook: zoek de rand niet op! Pas op met het plukken van fiscale bloemen aan de afgrond. Een uitglijer is snel gemaakt. Tegenover agressieve fiscale constructies staan hoge advieskosten van belastingadviseurs, die bovendien vaak jaarlijks terugkeren in verband met fiscale wijzigingen en onderhoud van de benutte mogelijkheden, want de Belastingdienst kijkt in die gevallen niet werkeloos toe.

Er zijn nogal wat zeperds aan te wijzen uit de recente belastingrechtspraak. Zo boog de Hoge Raad zich over een zaak waarbij een werknemer bij beëindiging van zijn dienstbetrekking een stamrecht toegezegd kreeg met een waarde van ruim € 1,3 mln. Met dit geld kon vervolgens onder andere een eigen onderneming worden gestart. De man richtte een vennootschap op en sloot een stamrechtovereenkomst — wat overigens niet langer mogelijk is.

Op de balans werd echter een verplichting opgenomen van € 1,1 mln. De belastinginspecteur belaste het gehele stamrecht als ‘bijtelling afkoop stamrecht’. Het Hof vond dat niet terecht. Het gedeeltelijk niet aanwenden van het stamrechtbedrag betekende niet dat dit als afgekocht moest worden beschouwd.

De Hoge Raad oordeelde echter anders ten aanzien van het afkopen. De vennootschap had het overeengekomen bedrag ontvangen van de voormalige werkgever, maar kende een lagere aanspraak toe. Het verschil van € 225.000 betaalde de bv direct aan de man uit, zonder terugbetalingsverplichting. Volgens de Hoge Raad was er dus sprake van afkoop. Gevolg? De volledige waarde werd in een navorderingsaanslag progressief belast. Typisch een geval waarbij creatief denken een duur avontuur werd.

Een andere zaak betrof een erfpachtconstructie. In die zaak had een man zijn woning overgedragen aan een stichting. De stichting gaf certificaten uit aan diens kinderen. De koopsom voor de woning (€ 2,75 mln) is de stichting schuldig gebleven aan de verkoper. De stichting heeft een tijdelijk recht van erfpacht en een van het

**Adviseurs
Tegenover
agressieve fiscale
constructies
staan hoge kosten**

**Vershil
Belastingmoraal
bij ondernemers
onder relatief
grote druk**

**Fiscalisering
Haal niet uw
privéleven
overhoop voor
fiscaal voordeel**

erfpachtrecht afhankelijk recht van opstal op de woning aan deze persoon uitgegeven. Hier diende hij jaarlijks een canon van € 220.000 voor te betalen.

In geschil is of de erfpachtcanons aftrekbaar zijn. Het Hof Den Haag oordeelt dat meneer de betalingen van de canons niet in aftrek kan brengen. De situatie voor en na de verrichte rechtshandelingen is niet veranderd. Hij bewoont nog steeds de woning, alleen heeft hij niet meer de volle eigendom, maar het recht van erfpacht (in combinatie met een opstalrecht). De Hoge Raad deelt de visie van het hof: de canonbetalingen zijn niet aftrekbaar. Een aanzienlijke strop.

Stevens ziet dit soort fiscale constructies met lede ogen aan. De belastingmoraal staat volgens de hoogleraar fiscale economie bij ondernemers onder zwaardere druk dan bij mensen in loondienst. Voor deze laatste gelden strakke regels en bovendien liggen de geldstromen vast doordat de werkgever een vergaande informatieverplichting heeft en er alle belang bij heeft geen problemen te krijgen met de fiscus.

Ondernemers hebben meer ruimte en hebben vaak te maken met interpretatievraagstukken. Vandaar dat de Belastingdienst probeert de naleving van de belastingwetgeving te stimuleren door via het model van horizontaal toezicht de belastingmoraal van ondernemers te versterken. Dat houdt in dat de fiscus zich soepel en meedenkend wil opstellen waar dat kan,

maar streng zal reageren waar het moet.

Stevens verbaast zich sowieso over het vergaande ‘fiscaliseren van het leven van mensen’. Mensen die alles op alles zetten om een fiscaal voordeel te genieten. Er is een hele bedrijfstak rondom dit fenomeen opgetuigd. Adviseurs die agressief constructiedenken initiëren en faciliteren bestempelt hij als ‘dubieuze figuren’.

Pijnlijk anekdotes genoeg die dat onderbouwen. Stevens: ‘Belastingplichtigen moeten niet hun hele privéleven overhoop halen om fiscaal voordeel te genieten. In een verfiscaleerde leefwereld moet je altijd op je hoede zijn.’

En wil je toch de bloempjes aan de fiscale afgrond plukken, wees gewaarschuwd. Thuis is mevrouw met haar diamanten oorknoppen wellicht een ‘grande dame’, maar na een fiscaal gedreven emigratie naar het mondaine Monte Carlo blijken diezelfde diamanten maar armetierige blingblinggetjes. Stevens heeft dan ook een tweede eindejaarsraad voor de belastingplichtige: ‘Houd het eenvoudig en overzichtelijk! Voor uzelf, maar ook voor uw naasten.’

En voor de fiscalist geldt: ‘Heb ook oog voor de emotionele en maatschappelijke implicaties in plaats van alleen de fiscaal-technische dimensie van je advies.’

.....
Tom Loonen is directeur Wealth Management Services bij Insinger de Beaufort en hoogleraar aan de VU-VBA opleiding Investment Management.